

Een doek van de Ê-Dê

Van nevenstaande 3,30 m lange en 61 cm brede handgeweven doek wisten we niets toen we hem kochten. Dankzij Liban Pollet van Daroun Gallery weten we nu het een en ander over deze doek.

De doek is gemaakt door de Ê Dê (Ede of Rhade), een van de talloze minderheden in Vietnam. Deze bevolkingsgroep is oorspronkelijk afkomstig uit Polynesië. In de periode die zich uitstrekt van het einde van de 8e eeuw tot de 15e eeuw zijn ze naar Vietnam gemigreerd, waar ze nu in het centrale bergland, het Tâi Nguỵn, en met name in de provincie Dak Lak leven. De groep bestaat uit zo'n 300 tot 400 duizend mensen. Herinnerend aan hun afkomst spreken ze een aan het Maleis verwante taal.

Een matrilineaire samenleving

Karakteristiek voor de Ê Dê zijn de noord-zuid georiënteerde langhuizen, die meer dan 100 m lang kunnen zijn. De huizen staan op palen en in de perceptie van de Ê Dê is dit een schip, het vervoermiddel waarmee ze ooit gekomen zijn.

De Ê Dê-samenleving is matrilineair.

De kinderen hebben de naam van de moeder en bij een huwelijk trekt de man in bij de familie van de vrouw.

De Ê Dê leven van landbouw, jacht, visvangst en voorheen was ook weven een belangrijke activiteit. Door de introductie van industriële weefsels en het verdwijnen van kleder-

dracht, heeft het weven aan belang ingeboet.

Zoals bij veel volken in de Tropen is bamboe een veel gebruikt materiaal. Het is alom aanwezig, sterk en duurzaam en wordt gebruikt voor het construeren van de huizen en een breed scala van huishoudelijk benodigdheden. Aardewerk voorwerpen en gesmede objecten betrekken zij voornamelijk van andere bevolkingsgroepen.

Hennep

Oorspronkelijk werd dit soort doeken geweven met garen van vezels die men wint uit stengels van *Cannabis sativa*, hennepvezels dus. Tegenwoordig wordt ook katoen geteeld en zijn veel weefsels daarvan gemaakt.

De meeste scheringdraden zijn voor het weven geveerd, grotendeels met indigo, maar er zijn ook rode en gele draden.

In het midden van de doek is door gebruik te maken van de verschillende kleuren en bepaalde weeftechnieken een patroon ontstaan. Een klein deel van de scheringdraden zijn voordat ze in het indigobad gingen afgebonden (zoals gebeurt bij de ikat-techniek). Hierdoor is een patroon van witte vlekjes ontstaan.

De hier afgebeelde doek lijkt van vrij recente datum. Hij

De doek heeft een ingeweven patroon in het midden en slechts aan één kant

Deze doeken werden als een cape door vrouwen gedragen als bescherming tegen de kou

is met katoen in plaats van met hennep geweven en is behalve met natuurlijke indigo vermoedelijk met synthetische kleurstoffen geverfd. Doeken die met natuurlijke kleurstoffen zijn geverfd hebben minder felle kleuren. Het weven is gebeurd op een weefgetouw waarbij de scheringdraden op spanning gehouden worden met een band achter de rug van de wever/weefster. Bijna altijd treft men onder de huizen zo'n zogeheten rugband-weefgetouw aan.

Cape

De lap is asymmetrisch, doordat behalve een centrale baan met een patroon slechts aan een zijde een veel smallere baan met patroon is geweven. Het lijkt dus dat het de bedoeling was er een identieke baan stof aan te naaien. Dat is echter een onjuiste veronderstelling. Deze doeken werden als een cape door vrouwen gedragen als extra bescherming tegen de vroege ochtendkoude. Bijvoorbeeld als ze zeer vroeg van huis gingen, omdat ze een lange voettocht voor de boeg hadden om met hun handelswaar naar een markt te gaan. De doek werd daartoe in de lengte dubbelgeslagen, waarna hij aan de kant waar geen decoratie zit aan elkaar werd genaaid. De cape die aldus ontstond, werd over het hoofd geslagen, reikte bijna tot de grond en zorgde voor bescherming tegen de koude.
justushouthuesen@gmail.com

Weefster met een rugband-weefgetouw. In dit geval worden de scheringdraden zowel met een band achter de rug van de weefster, als met de voeten op spanning gehouden. De stok bij de voeten kan ook aan een vast punt (een boom of paal) bevestigd zijn. Foto: O. Manhal, flickr 1969

